

Sterkere inkomensschommelingen en grote diversiteit tussen bedrijfstypen

Jakob Jager

In 2010 was er een fors herstel van het inkomen na een dieptepunt in 2009. Het aandeel bedrijven met een totaal inkomen onder de lage inkomensgrens van 22.000¹ euro per huishouden bedroeg in 2010 25%, terwijl dit in 2009 nog 45% was. De melkvee- en akkerbouwbedrijven bevinden zich met hun inkomen vaker boven deze inkomensgrens dan de andere land- en tuinbouwbedrijven. Kenmerkend voor agrarische bedrijven die vaak boven deze lage inkomensgrens uitkomen, is dat ze aanzienlijk groter zijn en vaak een jongere ondernemer hebben.

Spreiding inkomens per jaar

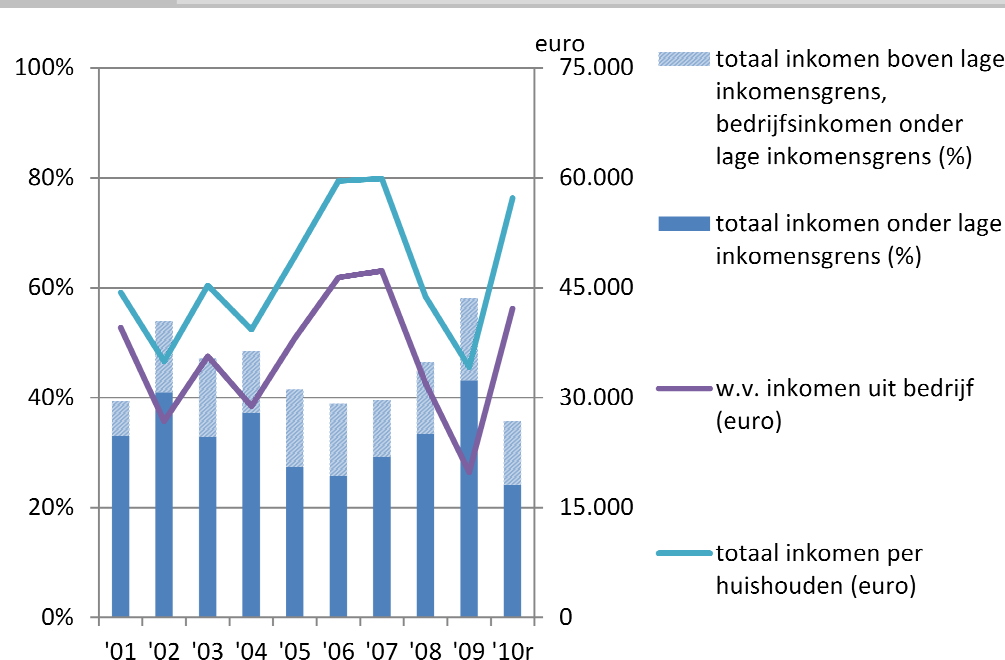
De resultaten van land- en tuinbouwbedrijven schommelen tussen de jaren sterk (figuur 1). Bovendien is de laatste jaren het gemiddelde inkomen aan grotere schommelingen onderhevig dan in de beginjaren van deze eeuw. Zo waren in de periode 2002-2004 de gemiddelde uitkomsten relatief laag. Tussen 2005 en 2007 nemen de resultaten toe om in 2008 en vooral in 2009 flink onderuit te gaan. Om daarna in 2010 weer op te krabbelen. Deze sterke inkomensschommelingen hebben alles te maken met fluctuaties in de opbrengstenprijzen voor producten, zoals melk, vlees, groenten en akkerbouwproducten. Ook prijschommelingen voor inputs als energie en voer zijn hier debet aan.

Het herstel was in 2010 zodanig dat het aantal bedrijven met een totaal inkomen onder de lage inkomensgrens (22.000 euro per huishouden) op het laagste niveau ligt sinds 2001 (figuur 1). Het gemiddeld totaal inkomen ligt daarentegen nog niet op het hoogste niveau. Wel is het zo dat naarmate het gemiddelde inkomen stijgt, het aandeel bedrijven dat met het inkomen onder de lage inkomensgrens zit afneemt. Zo was in de periode 2005-2007, toen het totaal inkomen per huishouden tussen de 50.000 en 60.000 euro lag, het aandeel bedrijven met een totaal inkomen per huishouden onder de lage inkomensgrens 25 à 30%. In 2009, toen het gemiddeld inkomen een dieptepunt had bereikt, was dit percentage bijna 45%. Worden de inkomsten buiten het bedrijf niet meegenomen, dan neemt het percentage met 10 tot 15 procentpunten toe.

¹ Deze grens is afgeleid van het inkomen dat wordt toegepast in de IOAZ-regeling (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen).

Figuur 1

Aandeel (%) bedrijven met bedrijfs- of totaal inkomen per huishouden boven of onder de lage inkomensgrens per jaar en inkomens in euro per huishouden, 2001-2010

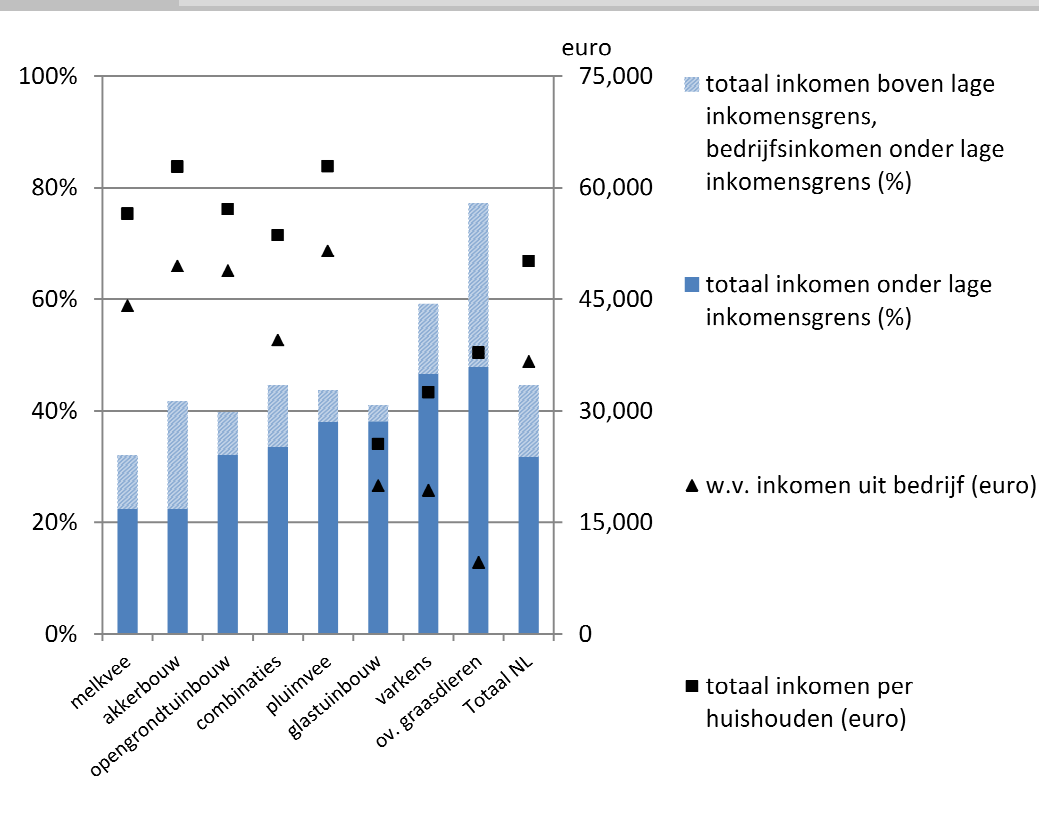

Bron: Informatienet.

Spreiding inkomens per bedrijfstype

In figuur 2 zijn de bedrijfstypes oplopend gesorteerd naar aandeel van de bedrijven met een totaal inkomen onder de lage inkomensgrens. De nadruk ligt op de laatste 5 jaren uit figuur 1 om een actueler beeld te schetsen. Daarnaast maakt deze periode ook duidelijker zichtbaar wat de effecten zijn van de grotere schommelingen in de bedrijfsresultaten en het aandeel bedrijven dat boven of onder de lage inkomensgrens uitkomt. Uit de figuur blijkt dat de bedrijfstypen melkvee en akkerbouw relatief gunstig scoren in vergelijking met de andere bedrijfstypen; slecht iets meer dan 20% van de bedrijven heeft een totaal inkomen onder de lage inkomensgrens) en hebben gemiddeld een hoog inkomen. De opengrondstuinbouw- en de pluimveebedrijven scoren gemiddeld niet minder, maar toch zijn er meer bedrijven die onder de lage inkomensgrens liggen. Dit komt doordat een beperkter aantal bedrijven veel beter scoren dan de akkerbouw- en melkveebedrijven zodat de gemiddelden per saldo niet zoveel afwijken. De bedrijfstypen varkenshouderij en met name de overige graasdieren hebben gemiddeld het laagste inkomen. Bij de overige graasdieren wordt het aandeel bedrijven dat onder de lage inkomensgrens bij het totale inkomen ligt fors gereduceerd door het inkomen dat buiten het bedrijf wordt behaald. Bij de glastuinbouwbedrijven is dit aandeel het geringst. Bijna 50% van de waargenomen inkomens in de glastuinbouw ligt onder de lage inkomensgrens. Voor totaal land- en tuinbouw is dit ruim 30%.

Figuur 2 Aandeel (%) bedrijven met bedrijfs- of totaal inkomen per huishouden boven of onder het minimum per jaar en inkomens in euro per huishouden, 2005-2009

Bron: Informatienet LEI

De bedrijven waarvan het inkomen minder vaak onder de lage inkomensgrens ligt (0 of 1 keer), zijn aanzienlijk groter in omvang en realiseren gemiddeld een hoog inkomen. De leeftijd van de oudste ondernemer op deze bedrijven is vaak iets lager, behalve bij de melkveebedrijven. Op een groter deel van de melkveebedrijven is een opvolger aanwezig.